

GASPAR RICA: LA INTENCIÓ, L'AMULET, EL TALISMÀ

PAU LLACUNA I ORTÍNEZ

Ell es defineix com un pintor «romàntico tardío». No sé si realment és el que diu: el que he comprovat és que, avui per avui, potser és l'única persona que conec de la seva generació que encara no té ni ordinador ni internet. No sols no en té, sinó que, a més, tot i la seva extensa activitat creativa, pràcticament no hi consta: si entreu al Google, introduïu Gaspar Rica i cliqueu, no hi trobareu cap referència. Si accediu a l'apartat d'imatges, n'hi trobareu una, la de l'exposició «Les menines» que un temps enrere va fer a l'Ateneu.

Diuen que si no ets a internet, no existeixes: greu error, Gaspar Rica i la seva obra estan ben vius, existeixen.

Gaspar Rica és un assidu de l'Ateneu Igualadí de la Classe Obrera. Sembla que, des que va arribar a Igualada —ara ja fa uns quinze anys—, ha trobat dins la seves parets la comoditat d'exposar les seves obres. A l'Ateneu i a la sala l'Ars Antiqua és on hem vist els resultats de les seves lluites amb el paper, ja sigui tacant-lo, ja sigui modelant-lo.

He anat seguint la seva obra, sense que personalment el conegués. De fet, el dia que ens havíem de trobar per definir els continguts d'aquest article, la cita va ser a cegues, com moltes de les d'internet, però evidentment sense internet.

Madrileny i nascut molt a prop del museu del Prado —bona coincidència—, comença la seva activitat plàstica als 14 anys treballant en un estudi de publicitat per a El Corte Inglés. De totes maneres, si li preguntes quan va fer el primer dibuix diu que va ser en una pissarra a casa seva: va fer

un «garabato círculo» amb un «garabato línea» que el partia pel mig. Li van preguntar què era, i ell va contestar que era el cul.

Roland Barthes diu en el seu llibre *El placer del texto* que «el text és (o hauria de ser) aquella persona audaç que ensenya el seu cul al seu sogre».¹ En Gaspar de petit ja va intentar ensenyar-lo a la família: la seva obra va partir d'una línia, i a partir d'aquests «garabatos líneas» va anar construint un univers, des del qual ens intenta provocar amb emocions i contradiccions. Per a ell, «l'art ha estat un camí iniciàtic cap a la espiritualitat (no a la religió) per créixer com a persona, a la recerca d'ell mateix».

Les il·lustracions en llibres de ciències naturals van ser el seu primer treball com a professional. Aquests dibuixos li possibilitaven la seva subsistència i ell els anomena «treball-aliment»; era un treball per encàrrec que no complia el seus somnis. Volia fer-se els seus propis encàrrecs.

Amb l'arribada a Igualada pot complir el somni, és a dir, separar el treball quotidià de la pintura. A partir d'aquell moment pinta el que vol, no té la pressió de l'encàrrec.

La il·lustració de la primera època marca la concepció de la seva obra. Els seus quadres no són grans, no sé ben bé si com a resultat de l'espai que té en el seu estudi o per pròpia voluntat. Si ens fixem en la temàtica, veurem que, amb l'ex-

1. Roland Barthes, *El placer del texto*, Mèxic: Siglo XXI Editores SA, 1973.

cepció d'una col·lecció del 2007 que se centra en el paisatge, l'home hi és el protagonista (el cos, la cara, la mà, etc.). No és un home inert, sinó actiu, és compromès, besa, balla, es relaciona amb la naturalesa en la qual s'integra o la qual observa.

El lenguaje de los pájaros (1997) és una sèrie articulada dins un embolcall surrealista ple d'expressivitat. De l'ésser humà només pinta les mans. Mans que planten, cullen, beuen, que són arbres que surten de la terra amb ulls que observen, que mediten, sempre acompanyades d'ocells de diferents races, amb els quals estableixen un diàleg, un joc o simplement observació.

L'ésser humà amb comunicació física i espiritual és l'eix de l'obra *Besos y abrazos* (1999). Són petons i abraçades compassives, sensuals, amoroses, provocadores, que reflecteixen el final o l'inici d'unes relacions tempestuoses o afectives. Són la representació d'una acció de durada indeterminada. Estem davant d'un temps curt o llarg segons la nostra intencionalitat, ja que som part activa de l'obra que mirem. El temps, com a subjecte latent, el trobarem també en la sèrie de *Les nimfes* (2007), uns éssers elegants, estilitzats i ambigus, parats en un instant, abans que passi alguna cosa, abans que se senti un soroll, o fins i tot, com diu el mateix autor, «abans de fer la primera pinzellada».

I, tot això, Rica ens ho explica amb un mestissatge de tècniques —tot s'hi val per obtenir el màxim d'expressivitat. Amb el mínim hem de dir el màxim, ja que tornem a trobar aquella idea inicial de la il·lustració del llibre de text, un minimalisme.

Aquest últims anys, Rica canvia de llenguatge. La naturalesa i l'home surten de les dues dimensions i es converteixen en escultura. Si abans eren representats sobre el paper, ara són de paper, paper i cola, paper maixé.

La naturalesa hi està representada per gaseles, pintades blanques, amb moviments suaus que semblen buscar la idea de puresa i de bellesa. El cos humà, nu, està pintat de colors foscos, té for-

mes voluptuoses i imperfectes, móns contraposats: els humans i els animals. Rica, estilísticament, es decanta a favor dels últims.

Acabem amb un frase seva, en la qual defineix què és l'obra d'art: «Una obra d'art, ja sigui un quadre, una escultura o qualsevol altra cosa, des del meu punt de vista, és un objecte ple de intencionalitats, un amulet, un talismà».

PAU LLACUNA I ORTÍNEZ (Igualada, 1952). Llicenciat en Història de l'Art i gestor cultural, és el director executiu de Fira Tàrraga i el tresorer de la Coordinadora de Ferias de Artes Escénicas del Estado español (COFAE). És autor de diverses obres sobre el patrimoni igualadí.

GASPAR RICA LÓPEZ

(Madrid, 1957)

- 1971-73 Cursos de dibuix publicitari, decoració i aparadorisme, Madrid
- 1980 Escenografia i vestuari, Guadalajara
- 1981 *Sacrilegio* (instal·lacions), Guadalajara
- 1982 *Santísima Confección* (exercicis de moda), Guadalajara
- 1984 *Mercado Persa*, Valladolid
- 1985-90 Il·lustracions per a editorials (Anaya-Vives- S.M.), Madrid
- 1994 *Marionetas*, Madrid
- 1997 40è aniversari Sala Pandora, Madrid
- 1997 14 Supermercat d'art «American Prints», Madrid
- 1997 *El lenguaje de los pájaros*, Ateneu Igualadí, Igualada
- 1998 *De Lavapiés al Raval*, Barcelona
- 1998 *El Circ del foc*, Òdena
- 1998 Sarc, Ateneu Igualadí, Igualada
- 1999 *Un lugar en el mundo*, Cal Roure, Igualada
- 1999 Exposició Cristina Llorens i Gaspar Rica, Ateneu Igualadí, Igualada
- 1999 *Besos y abrazos*, Ateneu Igualadí, Igualada
- 1999 Sarc, Ateneu Igualadí, Igualada
- 2000 Sarc, Ateneu Igualadí, Igualada
- 2001 Estripa'm «provincianes», Sabadell
- 2001 Sarc *Performance*, Ateneu Igualadí, Igualada
- 2002 Sarc *Performance luz negra*, Ateneu Igualadí, Igualada
- 2003 *Recuerdo de Dalí. Performance*, Ateneu Igualadí, Igualada
- 2004 Sarc, Ateneu Igualadí, Igualada
- 2004-06 *Petarde... arts* (articles a la revista de l'Ateneu Igualadí), Igualada
- 2006 Mercat d'Arts i Artesania, Ars Antiqua, Igualada
- 2007 Gaspar Rica 50è Aniversari, Ars Antiqua, Igualada
- 2007 *Exprésate*, Can Papasseit, Vilanova del Camí
- 2009 *Meninas i Darwin*, Ateneu Igualadí, Igualada
- 2009 Gaspar Rica (pintura), Ateneu Igualadí, Igualada
- 2009 Cànon. Fusió+Gaspar Rica. Pintura, Sant Jaume Sesoliveres, Piera
- 2009 *Gasela* (Escultures)
- 2010 Exposició Gaspar Rica, Ateneu Igualadí, Igualada

